

sig fra invalidepensionen i artikel 78 derved, at sidstnævnte kun ydes i tilfælde af uarbejdsdygtighed. Erstatningen i medfør af artikel 73 ydes derimod uden hensyn til, om den pågældende fortsat kan udføre sit arbejde. En vedvarende, delvis invaliditet giver ret til erstatning, også selv om den på ingen måde har indvirkning på den pågældendes muligheder for at udføre sit arbejde. Desuden fastsættes invaliditetsgraden, der er en af de afgørende faktorer for fastsættelsen af erstatningsbeløbet, med faste satser efter en generel skala, hvori beskæftigelsens art ikke tages i betragtning. En bestemt kategori af skader, som for én tjenestemand må sidestilles med en fuldstændig uarbejdsdygtighed, men som ikke har indvirkning på en anden tjenstemands arbejdsdygtighed, giver alligevel ret til samme erstatning i begge tilfælde. Selv om graden af uarbejdsdygtighed generelt ligger til grund for de i tabellen fastsatte invaliditetsgrader, er der intet grundlag for at antage, at dette kriterium skulle have været det eneste afgørende, og det står under alle omstændigheder fast, at graden af uarbejdsdygtighed overhovedet ikke spiller nogen rolle ved

fastsættelsen af invaliditetsgraden i det konkrete tilfælde. Herefter kan artikel 73 ikke fortolkes på baggrund af sammenlignelige bestemmelser i de nationale lovgivninger, hvor der i øvrigt gælder særlige forhold og betingelser, som adskiller sig fra dem, der gælder ifølge den her omhandlede bestemmelse. Heraf følger, at invaliditet, som omhandlet i artikel 73, skal forstås således, at forringelsen af tjenstemandens fysiske eller psykiske helbredstilstand lægges til grund uden hensyn til graden af den eventuelle uarbejdsdygtighed, der er en følge af ulykken.

3. Når der ikke findes nogen bestemmelse i tjenestemandsvedtægten eller forsikringspolice, der udtrykkeligt hjemler betaling af renter, har institutionen kun pligt til at svare renter som følge af en forsinkelse med udbetalingen af invaliditetserstatningen, hvis tjenstemanden beviser, at forsinkelsen fra institutionens side er en fejl, som faktisk har påført ham et tab.
4. Den i tjenestemandsvedtægtens artikel 73 omhandlede erstatning forfalder først til betaling på det tidspunkt, da graden af den vedvarende invaliditet er endeligt fastsat.

I sag 152/77

FRK. B., tjenestemand i Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af advokaterne L. Jaconis og G. Bettoni, Rom, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Ernest Arendt, Centre Louvigny b/IV, rue Philippe II 34,

sagsøger,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, repræsenteret af juridisk konsulent, advokat Giorgio Pincherle, som befuldmægtiget, og af advokat Wilma Viscardini, Padua, og med valgt adresse i Luxembourg hos juridisk konsulent Mario Cervino, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgte,

angående, principalt, en påstand om, at Kommissionen i medfør af tjenestemandsvedtægtens artikel 73 tilpligtes at udbetale sagsøgeren en invaliditetserstatning svarende til en invaliditetsgrad på 100 %,

afsiger

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af afdelingsformanden Mackenzie Stuart, dommerne M. Sørensen og A. Touffait,

generaladvokat: G. Reischl

justitssekretær: J. A. Pompe, assisterende justitssekretær

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb, parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne

1. Sagsøgeren blev den 24. februar 1966 ansat som midlertidigt ansat i kate-

gori B, lønklasse 3, ved EKSF's Høje Myndighed i Luxembourg. Hun var beskæftiget som sekretær for formanden for Den Høje Myndighed. Med virkning fra den 4. juli 1967 blev hun udnævnt til tjenestemand på prøve i lønklasse 5 i samme kategori med tjeneste ved EØF's generaldirektorat for regionalpolitik; senere blev hun udnævnt til tjenestemand i samme lønklasse.

2. Den 3. januar 1968 kom hun i Fællesskabets kontorlokaler til skade ved et fald, idet gulvet var for stærkt bonet. Hun blev indlagt på hospital med en diagnose, der lød på »tre alvorlige knoglebrud i foden med stor afstand mellem brudstykkerne samt forvriddning af højre ankel«, og hun blev underkastet en operation med henblik på en reposition af frakturen. Hun blev imidlertid aldrig fuldstændig helbredt. Efter ulykken blev hun overflyttet til Bruxelles, men hun kunne kun i korte perioder genoptage sit arbejde. Hun har for tiden sygeorlov.

Ved skrivelse af 15. marts 1972 gav Kommissionen sagsøgeren meddelelse om, at den i medfør af tjenestemandsvedtægtens artikel 73 anerkendte en vedvarende, delvis invaliditet på 9 %. I denne anledning anlagde sagsøgeren sag ved Domstolen, navnlig med påstand om, at der anerkendtes en højere invaliditetsgrad. Ved brev af 17. oktober 1972 gav Kommissionen sagsøgeren meddelelse om, at den havde »besluttet at overlade fastsættelsen af graden af den vedvarende, delvise invaliditet . . . til en læge, som ikke var tilknyttet institutionen, og som skulle udpeges efter fælles overenskomst mellem institutionens læge og . . . den behandlende læge«. I den derpå afsagte dom fastslog Domstolen, at den »ikke [kan] udtale sig, før . . . voldgiftsprocedure[n] er gennemført«. Den udnævnte voldgiftsmand, dr. Nicola Vita, afgav den 21. februar 1975 følgende erklæring:

»1. Frk. B. lider af virkningerne og følgerne af tre knoglebrud i foden og af en efterfølgende forvriddning af højre ankel, ledsaget af symptomer på en sekundær arthrose, endvidere af virkningerne og følgerne af en fjernelse af venstre bryst med rydning af armhulens lymfekirtler

nødvendiggjort af forekomsten af et karcinom, samt af et let depressions- og ængstelighedssyndrom af reaktiv karakter.

2. Ulykken den 3. januar 1968 har ført til tre knoglebrud i foden med forvriddning af anklen samt en vedvarende, anatomisk betinget funktionsforringelse særlig i skinnebens/fodrodsregionen med muskelhypotrofi i dette led samt radiologiske tegn på en begyndende arthrose; denne tilstand må betragtes som forårsaget af den ulykke, frk. B blev udsat for den 3. januar 1968.

Som følge heraf:

3. bedømmer undertegnede den skade, der giver krav på erstatning, til 15 % af maksimumsbeløbet ifølge forsikringsbetingelserne«.

Ved brev af 25. februar 1975 meddelte sagsøgeren Kommissionen, at dr. Vita's erklæring . . . »ikke er upartisk, idet ikke alle sundhedsmæssige skader som følge af ulykken er taget i betragtning; den bør derfor suppleres, og der bør fastsættes en supplerende grad for vedvarende invaliditet ud over den invaliditetsgrad på 15 %, som allerede er anerkendt alene for en del af ulykkesfølgerne«.

Efter en omfattende korrespondance mellem parterne enedes de om at udpege en ny voldgiftsmand, dr. Angelo Bellini. Ved skrivelse af 19. december 1975 stillede Kommissionen dr. Bellini følgende spørgsmål, som parterne ligeledes var nået til enighed om: »Er det som følge af eventuelle psykiske skader, der direkte og udelukkende er forvoldt ved ulykken, nødvendigt at fastsætte en procentsats for vedvarende, delvis invaliditet ud over den allerede fastsatte invaliditetsgrad på 15 %, og til hvilken grad må denne

vedvarende, delvise invaliditet i givet fald anslås?».

brysttumoren først blev konstateret i november 1973.«

Den 26. oktober 1976 besvarede dr. Bellini spørgsmålet i en detaljeret erklæring, hvis konklusion var følgende: »Der er i dr. Vita's erklæring ikke taget hensyn til de psykiske skader, som er forvoldt frk. B. som følge af traumet. Efter min opfattelse har de psykiske skader, som frk. B. lider af, og som direkte og udelukkende er en følge af den ulykke, hun blev udsat for i Luxembourg den 3. januar 1968, ført til, at hun har pådraget sig en vedvarende, fuldstændig invaliditet«.

I en skrivelse af 6 oktober 1977 gav administrationen udtryk for tvivl om rigtigheden af konklusionerne i dr. Bellini's erklæring af 26. oktober 1976 i betragtning af vedtægtens artikel 73, og den foreslog sagsøgeren en henvendelse til dr. Bellini for at opnå den nødvendige afklaring af forholdet. Ved skrivelse af 25. oktober 1977 stillede sagsøgerens advokat over for administrationen forslag om et supplerende spørgsmål til dr. Bellini.

Ved skrivelse af 3. februar 1977 stillede Kommissionen følgende spørgsmål til dr. Bellini:

»Har den alvorlige karakter af den sygdom (tumor i brystet), som frk. B. lider af, direkte og udelukkende indvirkning på de psykologiske skadevirkninger af traumet i forbindelse med ulykken den 3. januar 1968, eller kan dette være tilfældet?».

Den 7. december 1977 sendte administrationen derpå dr. Bellini en skrivelse af følgende indhold: »... I forbindelse med artikel 73 ... og den forsikringsaftale, der er indgået til gennemførelse af bestemmelsen, skal der ved de risici, der er dækket på den dér angivne måde ikke forstås invaliditet, der medfører uarbejdsdygtighed, men udelukkende fysiske og/eller psykiske skader. Det spørgsmål, der skal løses, er derfor, i hvilket omfang (i hvilken grad eller med hvilken procentsats) skadelidtes fysiske og/eller psykiske helbredstilstand er forringet som følge af ulykken. Forsikringspolice indeholder en fortegnelse over tilfælde, hvor den fysiske og psykiske helbredstilstand er forringet, og ved en sammenligning ud fra fortegnelsen kan det — ganske vist ikke uden vanskelighed — fastslås, med hvilken procentsats helbredstilstanden er forringet i tilfælde, som ikke udtrykkeligt er nævnt. Ifølge forsikringspolice er den psykiske helbredstilstand forringet med 100 %, hvis skadelidte lider af 'uhelbredelig sindssygdom'. Uden på nogen måde at ville bevæge mig ind på psykiatriens område forekommer det mig, at der findes andre tilfælde, hvor den psykiske helbredstilstand er forringet med 100 %. Ifølge artikel 73 og forsik-

I et brev af 26. marts 1977 besvarede dr. Bellini spørgsmålet således:

»De psykologiske skadevirkninger, som jeg har omtalt i min erklæring, og som har ført til, at patienten er blevet fuldstændig og vedvarende invalid, viste sig på et tidligere tidspunkt og har ganske sikkert ingen sammenhæng med den sygdom, frk. B. lider af. De psykologiske skadevirkninger viste sig nemlig i årene umiddelbart efter traumet i forbindelse med ulykken den 3. januar 1976, medens

ringspolice skal denne forringelse af den psykiske helbredstilstand dog være af så alvorlig karakter, at den i det mindste kan sammenlignes med 'uhelbredelig sindssygdom', for at der kan antages at foreligge en invaliditetsgrad på 100 % eller total invaliditet, som omhandlet i artikel 73.

Udtrykt på en anden måde må det således i frk. B.'s tilfælde fastslås, om forringelsen af den psykiske helbredstilstand er af så alvorlig karakter, at den kan sammenlignes med eller er identisk med 'uhelbredelig sindssygdom', eller i modsat fald, til hvilken grad forringelsen af skadelidtes helbredstilstand må anslås i forhold til en 'uhelbredelig sindssygdom'.

Sagsøgte har bestridt, at de spørgsmål, der blev stillet i skrivelsen af 7. december 1977, skulle være i overensstemmelse med de af sagsøgeren foreslåede spørgsmål i skrivelsen af 25. oktober 1977.

Den 10. januar 1978 besvarede dr. Bellini spørgsmålene således: »Som svar på Deres skrivelse af 7. december 1977, skal jeg herved give følgende nærmere oplysninger:

»Det fremgår efter min opfattelse klart af redegørelsen i min erklæring, at de psykiske skader, frk. B. har pådraget sig, ikke viser sig som en forstyrrelse af hendes intellektuelle evner eller bevidsthedstilstand, men kun har indvirkning på hendes emotionelle funktioner.

Skaden består i en dyb depressionstilstand og særlig en emotionelt betinget uarbejdsdygtighed, som bevirker, at der for patienten i forbindelse med enhver form for arbejde opstår en følelse af 'fuldkommen utilstrækkelighed i hendes tilværelse'.

Det er derfor klart, at frk. B.'s psykiske helbredstilstand, selv om hun er uarbejdsdygtig, ikke er forringet med 100 %.

Jeg vil mene, at forringelsen af skadelidtes psykiske helbredstilstand som følge af ulykken den 3. januar 1968 kan anslås til 60 % (tres procent), og at skaden vedrører hendes sindstilstand og kun indirekte påvirker hendes intellektuelle evner.

3. Ved skrivelse af 1. december 1976 til Kommissionen stillede sagsøgeren krav om fuldbyrdelse af voldgiftsafgørelsen af 26. oktober 1976. Denne skrivelse og den af sagsøgeren indbragte klage i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 2, blev ikke taget til følge, og sagsøgeren anlagde derpå den foreliggende sag den 16. december 1978.

4. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (anden afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling.

Ved kendelse af 22. februar 1979 har Domstolen besluttet af afhøre dr. Bellini som vidne vedrørende betydningen og rækkevidden af voldgiftsafgørelsen af 26. oktober 1976, for så vidt angår de psykiske forstyrrelser, som frk. B. lider af, samt årsagsforbindelsen mellem ulykken den 3. januar 1968 og de konstaterede psykiske forstyrrelser.

II — Parternes påstande

Sagsøgeren har — efter at have ændret sine påstande i replikken — nedlagt følgende påstande:

1. Sagen antages til realitetsbehandling.

2. Der gives sagsøgeren medhold i påstandene med følgende retsvirkninger:
 3. administrationens stiltiende afvisning af sagsøgerens begæring af 1. december 1976 og af hendes administrative klage af 20. juni 1977 vedrørende fuldbyrdelsen af dr. Bellini's voldgiftsafgørelse af 26. oktober 1976 annulleres; som følge heraf:
 4. pålægges det Kommissionen at fuldbyrde nævnte voldgiftsafgørelse, og følgelig
 5. pålægges det Kommissionen at udbetale sagsøgeren et beløb, som svarer til en invaliditetsgrad på 100 %, og som beregnes i medfør af tjenestemandsvedtægtens artikel 73, dog med fradrag af det beløb, svarende til en invaliditetsgrad på 15 %, som allerede er udbetalt hende a conto, subsidiært:
 6. statueres det — for det tilfælde, at Domstolen måtte fastslå, at de økonomiske krav i medfør af vedtægtens artikel 73 beror på forringelsen af den fysiske og/eller psykiske helbredstilstand snarere end på den vedvarende invaliditet — at sagsøgeren har krav på fuldbyrdelse af den i punkt 3) nævnte voldgiftsafgørelse, som suppleret af dr. Bellini's erklæringer af 26. marts 1977 og 10. januar 1978, hvorved det anerkendtes, at forringelsen af sagsøgerens fysiske helbredstilstand udgør 60 %, ud over den vedvarende invaliditetsgrad i fysisk henseende på 15 %, som anerkendtes i dr. Vita's erklæring af 22. februar 1975; som følge heraf:
 7. pålægges det Kommissionen at fuldbyrde nævnte voldgiftsafgørelse, som suppleret ifølge ovenstående; følgelig
 8. pålægges det Kommissionen at udbetale sagsøgeren et beløb, som svarer til en forringelse af hendes helbredstilstand med 60 %, og som skal beregnes i henhold til vedtægtens artikel 73, ud over det beløb svarende til en invaliditetsgrad på 15 %, som allerede er udbetalt hende a conto;
 9. pålægges det Kommissionen at svare sagsøgeren renter med den ved lov fastsatte sats på 5 % af hele beløbet, som beregnet i punkt 5 eller — subsidiært — som beregnet i punkt 8, nemlig af de allerede udbetalte 15 % af hele beløbet fra ulykkestidspunktet til betalingstidspunktet samt af de øvrige, endnu ikke udbetalte 85 % eller — subsidiært — 60 % af hele beløbet;
 10. pålægges det Kommissionen at afholde sagens omkostninger samt udgifter og honorarer;
 11. sagsøgeren forbeholder sig at kræve andre bevismidler anvendt samt i påkommende tilfælde at kræve sagen udsat med henblik på en særlig afgørelse af de faktiske omstændigheder vedrørende sagsgenstanden.
- Kommissionen har — efter at have ændret sine påstande i duplikken — nedlagt følgende påstande:
1. det statueres, at sagsøgerens påstand om fuldbyrdelse af dr. Bellini's kendelse af 26. oktober 1976 ikke kan antages til realitetsbehandling og ikke kan tages til følge,
 2. det statueres, at sagsøgerens subsidiære påstand om fuldbyrdelse af dr. Bellini's kendelse, som ændret den

10. januar 1978, ikke kan antages til realitetsbehandling og ikke kan tages til følge,
3. det statueres, at den sagsøgeren anerkendte procentsats for delvis invaliditet udgør 15 %, og det fastslås, at det dertil svarende kapitalbeløb allerede er overført til sagsøgeren, og at der således ikke skyldes hende yderligere beløb i henhold til vedtægtens artikel 73,
 4. subsidiært fastsættes der — efter at kriterierne herfor er fastlagt, og der eventuelt er indhentet en ny lægeerklæring, som udelukkende støttes på dr. Vita's og dr. Bellini's erklæringer — en højere invaliditetsgrad, dog ikke over 40 %, for dermed at tage hensyn til de psykiske skader, og det statueres, at forskellen mellem det beløb, der svarer til den således fastsatte invaliditetsgrad, og det beløb, der allerede er udbetalt på grundlag af en invaliditetsgrad på 15 %, skal udbetales,
 5. sagsøgte frifindes for rentepåstanden, subsidiært fastsættes det tidsrum, for hvilket renter skal svares, efter billighed, hvorved det beløb svarende til en invaliditetsgrad på 9 %, som Kommissionen udbetalte i marts 1972, skal tages i betragtning,
 6. Hver part bærer sine omkostninger.

III — Parternes anbringender og argumenter

A — Formaliteten

1. *Kommissionen* har anført, at sagsøgeren ved i sin skrivelse af 25. oktober at

tilslutte sig Kommissionens forslag om at stille dr. Bellini et supplerende spørgsmål accepterede at genoptage voldgiftsproceduren og dermed fjernede grundlaget for begæringen og for den administrative klage i medfør af vedtægtens artikel 90. Da dr. Bellini's erklæring af 10. januar 1978 var fuldstændig forskellig fra den første erklæring, skulle sagsøgerens begæring efter Kommissionens opfattelse desuden have haft et andet formål end den oprindelige, og Kommissionen har tilføjet, at sagsøgeren kun, hvis den nye begæring udtrykkeligt eller stiltiende blev forkastet, kunne indgive en ny klage og — hvis denne blev forkastet — anlægge en ny sag. Efter Kommissionens opfattelse har dette synspunkt dog ikke så stor vægt, at det kan bære en formel afvisningspåstand. Kommissionen overlader derfor dette spørgsmål til Domstolens skøn.

2. Sagsøgeren har bestridt, at hun skulle have givet tilslutning til en genoptagelse af voldgiftsproceduren; hun betragter det som et bevis herfor, at det spørgsmål, der blev stillet dr. Bellini, var fuldstændig forskelligt fra det, som hun havde givet tilladelse til at stille. Begæringen om fuldbyrdelse af voldgiftsafgørelsen kan i øvrigt efter hendes opfattelse under ingen omstændigheder betragtes som værende uden grundlag med den begrundelse, at hun skulle have accepteret et forsøg på at afklare visse rent tekniske konklusioner i erklæringen.

B — Realiteten

1. Sagsøgerens anbringender

a) Til støtte for sin påstand om fuldbyrdelse af voldgiftsafgørelsen af 26. oktober 1976 har sagsøgeren henvist til, at Kommissionen ikke har rejst indsigelse

mod retmæssigheden af voldgiftsproceduren, idet denne tværtimod beroede på en af Kommissionen truffet beslutning, og det også var Kommissionen, der formulerede de spørgsmål, der skulle stilles voldgiftsmanden.

Sagsøgeren har anført, at fremgangsmåden var retmæssig, idet den er i overensstemmelse med de bestemmelser om »dækning af risikoen for ulykker og erhvervssygdomme hos tjenestemænd ved De europæiske Fællesskaber«, som Kommissionen udstedte med virkning fra den 1. januar 1977 (Personaleposten, Spécial Interinstitutions, af 25. 2. 1977), samt med artikel 13 i den forsikringspolice, Kommissionen havde udtaget, og vedtægtens artikel 73. Sagsøgeren har tilføjet, at fremgangsmåden desuden blev anerkendt som retmæssig af Domstolen i dommen i den første sag mellem parterne.

Sagsøgeren har endvidere anført, at også udpegelsen af voldgiftslægen skete forskriftsmæssigt, og at selve voldgiftsafgørelsen er overbevisende og fuldstændig.

b) Sagsøgeren har anført, at dr. Vita's voldgiftsavgørelse af 21. februar 1975 er behæftet med så væsentlige indholdsmangler, at den må betragtes som ugyldig. Efter sagsøgerens opfattelse er denne voldgiftsavgørelse partisk, selvmodsigende og fejlagtig, og den er i øvrigt ikke fyldestgørende begrundet.

I denne sammenhæng har sagsøgeren dernæst henvist til, at hun i forbindelse med udtalelsen ikke fik lejlighed til at fremsætte særlige ønsker med hensyn til valget af institutionen, byen eller den person, der skulle afgive udtalelsen.

Sagsøgeren har anført, at dr. Vita overlod undersøgelsen af hende til en

neurolog, og at Federazione Nazionale degli Ordini dei Medici i en udtalelse om denne fremgangsmåde har erklæret, at voldgiftslægen, når han lægger undersøgelser foretaget af en anden læge til grund, har pligt til at fremlægge dokumenterne, men at voldgiftsavgørelsen er ugyldig på grund af manglende begrundelse, når lægen gør konstateringerne til sine egne uden kildeangivelse.

c) Med hensyn til dr. Bellini's erklæring af 10. januar 1978 har sagsøgeren anført, at den blev indhentet på administrationsinitiativ uden hendes samtykke; hun delte ikke det grundlæggende synspunkt, og for hvert enkelt aspekt af dette initiativ tog hun udtrykkeligt forbehold, såvel i faktisk som i retlig henseende. Desuden var det spørgsmål, som administrationen stillede voldgiftsmanden, fuldstændig forskelligt fra spørgsmålet i hendes brev af 25. oktober 1977.

Kommissionen fik som følge af sin skrivelse af 7. december 1977 voldgiftslægen til at erklære, hvad Kommissionen ønskede, han skulle erklære. Endelig fik sagsøgeren først kendskab til skrivelser lang tid efter, at den var sendt til voldgiftslægen.

I denne sammenhæng har sagsøgeren også fremhævet, at det spørgsmål, som Kommissionen stillede dr. Bellini ved skrivelse af 3. februar 1977, faldt uden for voldgiftsproceduren.

d) Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at det, der skal tages i betragtning, i forbindelse med vedtægtens artikel 73, er den vedvarende invaliditet. Formålet med denne artikel er nemlig at yde beskyttelse mod tab af en særlig evne, nemlig evnen til at være tjenestemand i Fællesskaberne, m.v., og ikke at yde beskyttelse mod tab af en almindelig evne, nemlig evnen til at finde

sig til rette i samfundet i almindelighed. Dette er forklaringen på forskellen mellem de to invaliditetsgrader, som dr. Bellini fastsatte, idet invaliditetsgraden på 100 % vedrører det fuldstændige tab af arbejdsdygtigheden, og invaliditetsgraden på 60 % vedrører tabet af den nævnte almindelige evne.

Efter sagsøgerens opfattelse støttes hendes synspunkt af ordlyden af vedtægtens artikel 73 samt af Kommissionens faste praksis. Til støtte for sin opfattelse har sagsøgeren ligeledes gjort gældende, at der er nær forbindelse mellem artikel 73 og artikel 78. Der er efter hendes opfattelse ingen tvivl om, at sidstnævnte bestemmelse altid og udelukkende finder anvendelse på tilfælde, hvor der foreligger vedvarende, total invaliditet. Til støtte for sit synspunkt har sagsøgeren endelig anført, at såvel tjenestemændenes forsikringsbidrag som erstatningen i henhold til vedtægtens artikel 73 fastsættes i forhold til deres løn og dermed i forhold til deres erhvervsmæssige beskæftigelse, idet arbejdsydelsen og aflønningen er gensidige ydelser i arbejdsforholdet.

e) Efter sagsøgerens opfattelse omfatter vedtægtens artikel 73 alle former for skader, og når den tabel, der er knyttet som bilag til forsikringspolicen, ikke indeholder præcise angivelser for bestemte former for skader, skal de klassiske fortolkningsregler, herunder analogislutningen, tages i anvendelse. Eventuelle begrænsninger i tabellen kan ikke ændre eller indskrænke rækkevidden af artikel 73, idet retsgrundlaget for den ordning, der er gennemført ved hjælp af policen, stadig er artikel 73. I øvrigt har Domstolen anerkendt, at den ordning, der er indført ved forsikringspolicen, er

et supplement til artikel 73. Sagsøgeren har tilføjet, at policen ikke indeholder begrænsninger med hensyn til den i denne sag omhandlede skade. Efter sagsøgerens opfattelse er det fejlagtigt at ligestille uhelbredelig sindssygdом og fuldstændig invaliditet, idet policen ikke dækker denne skade som sådan og i sig selv, men udelukkende i det omfang den medfører vedvarende invaliditet.

f) Sagsøgeren har endelig anført, at der ikke kan være tvivl om, at hendes depression allerede opstod på ulykkestidspunktet; hun har henvist til, at hun i de tyve år, hun arbejdede i sit eget lands forvaltning, overhovedet ikke var fraværende på grund af sygdom, og at hun blev ansat af Den Høje Myndighed efter en lægeundersøgelse i forbindelse med ansættelsen. Hendes depression skyldes heller ikke, at hun blev indplaceret i en lavere lønklasse, idet hun har anført, at hun accepterede indplaceringen i lønklasse B 5 i stedet for B 3 i for at blive udnævnt til tjenestemand.

2. Kommissionens anbringender

a) Kommissionen har anført, at sagsøgeren — som følge af dr. Bellini's nye erklæring, hvorved forringelsen af den psykiske helbredstilstand blev ansat til 60 % — ikke længere kan fastholde sit krav om udbetaling af et beløb svarende til fuldstændig invaliditet.

Efter Kommissionens opfattelse er dr. Bellini's første erklæring fejlagtig, fordi vedtægtens artikel 73 sammenholdt med den af Kommissionen tegnede forsikring kun omfatter risikoen for ulykker, som

har indvirkning på tjenestemændenes fysiske eller psykiske helbredstilstand og således vedrører fysiske eller psykiske skader selvstændigt betragtet og uafhængigt af de eventuelle følgevirkninger for de pågældendes arbejdsdygtighed.

Dette følger efter Kommissionens opfattelse af, at der skal udbetales en engangsersättning for enhver form for skader, selv for en skade, som ikke har indvirkning på arbejdsevnen.

På den anden side sidestilles ikke automatisk enhver skade, der medfører uarbejdsdygtighed, med total invaliditet, som nævnt i artikel 73.

I øvrigt bestemmes det i forsikringspolicens artikel 9, litra b), stk. 4, at invaliditetsgraden — for de tilfælde af vedvarende, delvis invaliditet, som ikke udtrykkeligt er anført i den til policen knyttede tabel — fastsættes analogt ud fra tabellen »uden hensyn til den sikredes erhverv«.

Under alle omstændigheder har artikel 25 i den ordning, der trådte i kraft den 1. januar 1977, efter Kommissionens opfattelse fjernet enhver mulig tvivl, idet det dér udtrykkeligt hedder, at »det forhold, at der i medfør af vedtægtens artikel 73, og denne ordning er anerkendt en vedvarende, total eller delvis invaliditet, ... på ingen måde [foregriber] anvendelsen af vedtægtens artikel 78, eller omvendt«. Ifølge sidstnævnte bestemmelse skal der udbetales en pension til den tjenestemand, der er ramt af vedvarende invaliditet, som anses for fuldstændig, og medfører, at »den pågældende er ude af stand til at gøre tjeneste i en stilling i hans stillingsgruppe«.

I denne sammenhæng har Kommissionen endelig henvist til artikel 2 i den ordning, der trådte i kraft den 1. januar 1977; artikel 2, stk. 1, indeholder følgende bestemmelse: »Som ulykke anses enhver udefra kommende, pludseligt indtrædende, voldelig eller unormal begivenhed eller faktor, som har skadet tjenestemanden fysisk eller psykisk«.

b) Kommissionen har givet udtryk for forundring over den invaliditetsgrad på 60 %, som dr. Bellini har anerkendt i sin sidste erklæring.

1. For det første har Kommissionen anført, at heller ikke dr. Bellini selv synes at være særlig overbevist om værdien af sine konklusioner, idet han har formuleret dem i konditionalis.

2. Desuden har dr. Bellini også selv anført, at den psykiske skade, sagsøgeren har lidt, er af emotionel og ikke af intellektuel karakter. Kommissionen betvivler, at forstyrrelser af emotionel oprindelse kan være omfattet af artikel 73, for det første fordi der i den til forsikringspolicen knyttede tabel kun omtales ét tilfælde af invaliditet som følge af skader af psykisk karakter, nemlig »sindssygdom«, dvs. en skade, som har indvirkning på intelligensområdet og ikke på sindstilstanden, og for det andet fordi invaliditetsgraden udelukkende kan fastsættes under henvisning til de maksimalsatser, der er fastsat i tabellen, hvis der er tale om udtrykkeligt nævnte skader, eller — hvis der er tale om skader, som ikke er nævnt — ved analogi med de i tabellen indeholdte angivelser. Da tabellen ikke udtrykkeligt omfatter nogen psykisk skade af emotionel oprindelse, kan Kommissionen ikke fastsætte en invaliditetsgrad, selv ikke ved analogi.

Ifølge Kommissionen må den logiske forklaring på, at der ikke kan ydes erstatning for emotionelle forstyrrelser, desuden være, at en emotionel reaktion er næsten uundgåelig, når en person udsættes for traumer med vedvarende legemsskader til følge.

3. Selv hvis det måtte antages, at forstyrrelser af emotionel karakter er omfattet af artikel 73, betvivler Kommissionen, at artiklen giver grundlag for en ret til erstatning på grund af en uarbejdsdygtighed af emotionel oprindelse, idet der er tale om en skade, som udelukkende har indvirkning på arbejdsdygtigheden, der som sådan er uden betydning for, om artiklen finder anvendelse. Desuden har Kommissionen anført, at den omhandlede sygdom er af reaktiv karakter, og at den ikke umiddelbart er opstået ved ulykken, men kun indirekte står i forbindelse med denne. Der er således tale om en posttraumatisk sygdom, som ikke er en følge af ulykken som sådan, men af de skader, der er forvoldt ved ulykken og af virkningerne af disse skader for den pågældendes erhvervsmæssige beskæftigelse.

4. Hvorledes dette end måtte forholde sig, betvivler Kommissionen, at forstyrrelser af reaktiv art skal tages i betragtning som sådanne med henblik på anvendelsen af artikel 73, dels fordi disse forstyrrelser snarere er en følgevirkning af skaderne end af selve ulykken, dels fordi de fællesskabsretlige regler ikke indeholder nogen målestok for en selvstændig vurdering af den forringelse af den psykiske helbredstilstand, som forstyrrelserne indebærer.

5. Som følge heraf er den eneste brugbare målestok for sådanne forstyrrelser

den fysiske skade som følge af ulykken. For sagsøgerens vedkommende er den maksimale procentsats for erstatningen således efter Kommissionens opfattelse den, der svarer til tabet af en fod, nemlig 40 %.

6. På den anden side indtraf ulykken på et tidspunkt, hvor sagsøgeren stod for at skulle påbegynde et nyt stadium i sin karriere. Depressionen forelå sandsynligvis allerede — eventuelt i latent form — og ulykken var kun anledningen til, at den brød ud.

Kommissionen er på grundlag af disse betragtninger nået til det resultat, at dr. Vita sandsynligvis nåede frem til, at der ikke var årsagsforbindelse mellem sagsøgerens »depressions- og ængstelighedsyndrom« og den ulykke, hun blev udsat for, fordi han konstaterede, at syndromet ikke kunne føres tilbage til ulykken.

Sammenfattende har Kommissionen anført, at den eneste skade, som giver ret til erstatning — fordi det er den eneste, der har forbindelse med ulykken — er den fysiske skade, som har forårsaget en vedvarende invaliditet, der er anslået til 15 %.

C — Rentepåstanden

1. Sagsøgeren har gjort gældende, at administrationen må svare for følgerne af den forsinkede udbetaling, idet den efter sagsøgerens opfattelse skal yde godtgørelse for den tid, der går fra ulykkestidspunktet, og indtil beløbet udbetales, da det er fra dette tidspunkt, tjenestemanden bliver uarbejdsdygtig.

Sagsøgeren har tilføjet, at Domstolen i den første sag mellem parterne har anerkendt, at hun har krav på renter af beløbet, som forfalder til betaling fra ulykkestidspunktet, og hvis størrelse afhænger af den på daværende tidspunkt verserende voldgiftsprocedure.

Sagsøgeren har desuden henvist til, at administrationen ved skrivelse af 28. april 1975 gav hende meddelelse om, at den var rede til fra den 15. marts 1972 at svare renter med den ved lov fastsatte rentesats i Belgien, dvs. 5 %, af et beløb svarende til en invaliditetsgrad på 9 %.

2. *Kommissionen* har anført, at der — selv hvis det måtte antages, at Domstolen i den nævnte dom rent abstrakt skulle have anerkendt et rentekrav — ikke i dommen er grundlag for at udlede nogen som helst angivelse af, fra hvilket tidspunkt renterne skulle beregnes. Efter Kommissionens opfattelse skal der normalt kun svares renter af beløbsmæssigt fastslåede og forfaldne krav, dvs. i det foreliggende tilfælde kun fra det tidspunkt, hvor Domstolens afgørelse om den endelige fastsættelse af invaliditetsgraden træffes, og indtil den endelige udbetaling af det dertil svarende beløb.

Efter Kommissionens opfattelse foreligger der kun en anden situation, hvis det bevises, at forsinkelsen med fastsættelsen af invaliditetsgraden må lægges Kommissionen til last, og den har i denne sammenhæng henvist til Domstolens dom af 26. februar 1976 i sag 101/74, Kurrer mod Rådet, (Sml. 1976, s. 269, præmisserne 31 og 32), hvor Domstolen fastslog, at sagsøgeren har bevisbyrden. Kommissionen har imidlertid gjort gældende, at den ikke har begået nogen fejl, idet årsagen til, at der endnu ikke har kunnet fastsættes en in-

validitetsgrad, efter dens opfattelse udelukkende er sagens komplicerede karakter.

Kommissionen har bestridt sagsøgerens anbringende om, at erstatningen forfalder til betaling på det tidspunkt, da tjenestemanden helt eller delvis bliver uarbejdsdygtig. Den erstatning, der omhandles i vedtægtens artikel 73, står nemlig efter Kommissionens opfattelse i forbindelse med forringelsen af tjenestemandens fysiske og psykiske helbredstilstand og skal betragtes uafhængigt af hans arbejdsdygtighed.

Kommissionen har tilføjet, at selv om det lægges til grund, at formålet med erstatningen ifølge vedtægtens artikel 73 er at yde kompensation for tab, der er forvoldt som følge af nedsat arbejdsdygtighed, har sagsøgeren dog ikke i denne henseende lidt noget tab; sagsøgeren har nemlig fra ulykkestidspunktet og indtil nu, bortset fra en orlovsperiode uden løn, fortsat oppebåret og oppebærer stadig sin fulde løn.

Kommissionen har endelig henvist til de regler, Domstolen har opstillet i dommen af 16. marts 1978 i sag 115/76, Leonardini mod Kommissionen (Sml. 1978, s. 735), hvorefter udgangspunktet for fastsættelsen af det tidsrum, for hvilket der skal svares renter, ikke simpelt hen kan være ulykkestidspunktet, og hvorefter morarenterne beregnes af det endelige beløb, der skyldes den pågældende, dog med fradrag af beløb, som Kommissionen allerede har udbetalt, selv hvis disse er tilbagebetalt.

D — Sagens omkostninger

Kommissionen har anført, at indbringelsen af sagen for Domstolen er nødvendiggjort af dens rent objektivi-

komplerede karakter, og at det derfor vil være i overensstemmelse med billighed at lade hver af parterne bære sine omkostninger.

samme lejlighed har dr. Bellini som vidne besvaret de af Domstolen stillede spørgsmål om det emne, der er fastlagt i kendelse af 22. februar 1979. Forhandlingerne er foregået for lukkede døre.

IV — Mundtlige forhandlinger

I retsmødet den 14. juni 1979 har parterne afgivet mundtlige indlæg. Ved

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 12. juli 1979.

Præmisser

- 1 I denne sag, der er anlagt den 16. december 1977, har sagsøgeren nedlagt påstand om, at hun tilkendes en invaliditetserstatning i henhold til tjenstemandsvedtægtens artikel 73 for den vedvarende invaliditet, hun pådrog sig som følge af en ulykke, hun rantes af den 3. januar 1968 under udøvelse af sit hverv i Kommissionens tjeneste.
- 2 Spørgsmålet om størrelsen af invaliditetsgraden som følge af ulykken blev indledningsvis afgjort ved voldgift. Den efter fælles overenskomst mellem parterne udpegede voldgiftslæge, dr. Vita, Milano, fastslog i en erklæring af 21. februar 1975, at den skade, der kunne erstattes, måtte anslås til 15 % af det maksimale forsikringsbeløb. Sagsøgeren gjorde imidlertid indsigelse mod erklæringen, idet hun gjorde gældende, at der kun var taget hensyn til den fysiske skade og ikke til den psykiske skade, hun havde lidt. Parterne enedes derpå om at anmode en anden læge, dr. Bellini, Latina, om som voldgiftsmand at afgive en retsmedicinsk erklæring om, hvorvidt det »på grund af eventuelle psykiske skader, der direkte og udelukkende var forvoldt ved ulykken, [var] nødvendigt at fastsætte en invaliditetsgrad for vedvarende, delvis invaliditet ud over den allerede fastsatte invaliditetsgrad på 15 %«. I givet fald skulle voldgiftslægen fastslå invaliditetsgraden.
- 3 I sin erklæring af 26. oktober 1976 fastslog dr. Bellini, at der i dr. Vita's lægeerklæring ikke var taget hensyn til psykiske skader, og at disse skader, der var en direkte og udelukkende følge af sagsøgerens ulykkestilfælde,

havde medført, at hun havde pådraget sig en »vedvarende, fuldstændig invaliditet«.

- 4 I en skrivelse af 1. december 1976 til Kommissionen anmodede sagsøgeren om, at voldgiftsavgørelsen blev fuldbyrdet. Kommissionen, der under hensyn til vedtægtens artikel 73 betvivlede rigtigheden af dr. Bellini's konklusioner, tog ikke begæringen til følge. Sagsøgeren indgav en administrativ klage, som imidlertid ikke blev besvaret, og anlagde dernæst denne sag inden for de i vedtægten fastsatte frister.

Formaliteten

- 5 Kommissionen har, uden dog at nedlægge en formel afvisningspåstand, anført, at sagsøgeren i oktober 1977 accepterede Kommissionens forslag om at stille dr. Bellini et spørgsmål med henblik på at få afklaret betydningen og rækkevidden af hans tidligere erklæring. Sagsøgeren har således efter Kommissionens opfattelse stiltiende givet samtykke til at genoptage voldgiftsproceduren, hvilket indebærer, at hendes krav er ubegrundet.
- 6 Domstolen kan hverken tilslutte sig denne vurdering af sagsøgerens adfærd eller de følgeslutninger, sagsøgte drager deraf med hensyn til sagsøgerens søgsmålsinteresse. Selv om sagsøgeren gav sit samtykke til, at der blev stillet et supplerende spørgsmål til dr. Bellini, godkendte hun dog ikke affattelsen af det spørgsmål, som Kommissionen faktisk stillede. Herefter kan der ikke hævdes at have været enighed mellem parterne om at genoptage voldgiftsproceduren. Proceduren afsluttedes med erklæringen af 26. oktober 1976, som således er det endelige grundlag for parternes gensidige rettigheder og forpligtelser. Den derpå følgende brevveksling og de forhandlinger, der fandt sted mellem parterne, kan ikke ændre dette forhold. Den administrative klage og retssagen vedrører det af sagsøgeren oprindeligt fulgte formål, og sagen, der er rettidigt anlagt, kan derfor antages til realitetsbehandling.

Realiteten

- 7 Sagsøgeren har principalt nedlagt påstand om fuldbyrdelse af den af dr. Bellini i erklæringen af 26. oktober 1976 afsagte voldgiftsavgørelse og følgelig om, at der udbetales hende et beløb svarende til en invaliditetsgrad på 100 %, dog med fradrag af det allerede udbetalte beløb svarende til den invaliditetsgrad på 15 %, som blev fastsat ved den første voldgiftsavgørelse. Subsidiært har sagsøgeren nedlagt påstand om udbetaling af et beløb svarende til en invaliditetsgrad på 60 % ud over de nævnte 15 %. Kommissionen har nedlagt påstand om frifindelse for såvel sagsøgerens principale som subsidiære påstand, samt subsidiære påstand om, at Domstolen fastsætter en højere invaliditetsgrad end den allerede anerkendte grad på 15 %.

- 8 Det må først konstateres, at de omhandlede voldgiftsavgørelser er afsagt i henhold til en bestemmelse i en forsikringspolice, som Kommissionen indgik på et tidspunkt, da der endnu ikke var udstedt gennemførelsesbestemmelser til vedtægtens artikel 73, og som på daværende tidspunkt fandt anvendelse på sagens faktiske omstændigheder. Voldgiftsprocedurerne blev gennemført forskriftmæssigt og voldgiftsmæssigt, og voldgiftslægernes afgørelser, særlig dr. Bellini's af 26. oktober 1976, udgør således det retlige grundlag for forholdet mellem parterne med hensyn til stridsspørgsmålet, i det omfang de ikke går ud over grænserne for Kommissionens forpligtelser i medfør af artikel 73. Tvisten mellem parterne vedrører dels det i artiklen nævnte invaliditetsbegreb, dels betydningen og rækkevidden af dr. Bellini's afgørelse.

- 9 Med hensyn til det i artikel 73 omhandlede invaliditetsbegreb er det ikke bestridt, at begrebet ud over legemsskader omfatter skader af psykisk karakter. Der er derimod ikke enighed mellem parterne om, hvorvidt forstyrrelser, som ikke direkte indvirker på de intellektuelle evner, men som udelukkende vedrører det emotionelle område, kan tages i betragtning.

- 10 I denne sammenhæng kan intet anføres til støtte for, at invaliditetsbegrebet skal fortolkes indskrænkende. Som invalid i nævnte artikels forstand skal betragtes den, der som følge af en ulykke eller en erhvervsyggdom ikke længere fuldt ud eller delvis er i stand til at bestride et normalt erhverv. Hvis det på grundlag af en lægeerklæring fastslås, at en psykisk skade, som kun

påvirker sindstilstanden, opfylder denne betingelse, er der intet til hinder for, at den betragtes som omfattet af det i vedtægtens artikel 73 indeholdte invaliditetsbegreb. At skader af denne art ikke er nævnt i den til forsikringspolitien knyttede tabel over invaliditetsgraderne for vedvarende, delvis invaliditet, er uden betydning i denne henseende. Som i ethvert andet tilfælde, der ikke er anført i tabellen, skal der for en sådan skade fastsættes en invaliditetsgrad ved analogi med de udtrykkeligt anførte invaliditetsgrader.

- 11 I det foreliggende tilfælde må det derfor fastslås, at dr. Bellini's erklæring som suppleret med hans vidneudsagn for Domstolen ikke indebærer en overskridelse af de i vedtægtens artikel 73 fastsatte grænser, når det i erklæringen fastslås, at sagsøgeren ud over den legemsskade, som den første voldtiftslæge konstaterede, har pådraget sig en vedvarende invaliditet på det emotionelle område.
- 12 Kommissionen har imidlertid gjort gældende, at dr. Bellini har vurderet denne invaliditet som fuldstændig, fordi han har lagt et kriterium til grund, som ikke indeholdes i artikel 73, nemlig sagsøgerens arbejdsdygtighed. Efter Kommissionens opfattelse skal artiklen fortolkes således, at den angår risikoen for ulykkestilfælde, som indvirker på tjenestemændenes fysiske eller psykiske helbredstilstand, dvs. uafhængigt af indvirkningen på deres arbejdsdygtighed. Sagsøgeren har derimod gjort gældende, at artikel 73 skal fortolkes således, at den angår uarbejdsdygtigheden.
- 13 Valget mellem disse to fortolkninger af artikel 73, hvoraf ingen har sikker støtte i bestemmelsens ordlyd, må træffes ud fra bestemmelsens placering i den for tjenestemændene gældende sociale sikringsordning.
- 14 I denne henseende må det for det første anføres, at invaliditetserstatningen i artikel 73 adskiller sig fra invalidepensionen i artikel 78 derved, at sidstnævnte kun ydes i tilfælde af uarbejdsdygtighed. Erstatningen i medfør af artikel 73 ydes derimod uden hensyn til, om den pågældende fortsat kan udføre sit arbejde. En vedvarende, delvis invaliditet giver ret til erstatning, også selv om den på ingen måde har indvirkning på den pågældendes muligheder for at udføre sit arbejde. Desuden fastsættes invaliditetsgraden, der er

en af de afgørende faktorer for fastsættelsen af erstatningsbeløbet, med faste satser efter en generel skala, hvori beskæftigelsens art ikke tages i betragtning. En bestemt kategori af skader, som for én tjenestemand må sidestilles med en fuldstændig uarbejdsdygtighed, men som ikke har indvirkning på en anden tjenestemands arbejdsdygtighed, giver alligevel ret til samme erstatning i begge tilfælde. Selv om graden af uarbejdsdygtighed generelt ligger til grund for de i tabellen fastsatte invaliditetsgrader, er der intet grundlag for at antage, at dette kriterium skulle have været det eneste afgørende, og det står under alle omstændigheder fast, at graden af uarbejdsdygtighed overhovedet ikke spiller nogen rolle ved fastsættelsen af invaliditetsgraden i det konkrete tilfælde. Herefter kan artikel 73 ikke fortolkes på baggrund af sammenlignelige bestemmelser i de nationale lovgivninger, hvor der i øvrigt gælder særlige forhold og betingelser, som adskiller sig fra dem, der gælder ifølge den her omhandlede bestemmelse. Heraf følger, at invaliditet, som omhandlet i artikel 73, skal forstås således, at forringelsen af tjenestemandens fysiske eller psykiske helbredstilstand lægges til grund uden hensyn til graden af den eventuelle uarbejdsdygtighed, der er en følge af ulykken.

- 15 I det her foreliggende tilfælde fremgår det af dr. Bellini's erklæring af 26. oktober 1976, som suppleret med samme læges vidneudsagn for Domstolen, at grundlaget for den konstaterede vedvarende, fuldstændige invaliditet er uarbejdsdygtigheden. For Domstolen har dr. Bellini, på samme måde som tidligere i en brevveksling med Kommissionen, forklaret, at forringelsen af sagsøgerens psykiske helbredstilstand som følge af ulykken kan anslås til 60 %.
- 16 I betragtning af den ovenfor givne fortolkning af artikel 73, er det således den sidstnævnte invaliditetsgrad, der skal lægges til grund og lægges til den invaliditetsgrad på 15 %, som er konstateret af den første voldgiftsmand med hensyn til forringelsen af den fysiske helbredstilstand.
- 17 Det fremgår desuden af dr. Bellini's vidneudsagn, at den af ham konstaterede invaliditetsgrad udelukkende er en følge af ulykken den 3. januar 1968, således at der ikke er anledning til at nedsætte den under hensyn til eventuelle senere indtrufne medvirkende årsager.

- 18 Kommissionen tilpligtes derfor foruden det til en invaliditetsgrad på 15 % svarende beløb, som allerede er udbetalt hende, at betale sagsøgeren et beløb, som svarer til en invaliditetsgrad på 60 %, og som skal beregnes efter reglerne i vedtægtens artikel 73.

Rentepåstanden

- 19 Sagsøgeren har desuden nedlagt påstand om betaling af renter med 5 % af de skyldige beløb.
- 20 Ved dom af 26. februar 1976 i sag 101/74, Kurrer mod Rådet (Sml. 1976, s. 259) har Domstolen allerede udtalt, at det, når der ikke findes nogen bestemmelse i vedtægten eller forsikringspolice, der udtrykkeligt hjemler betaling af renter, påhviler sagsøgeren at bevise, at forsinkelsen med betalingen af ydelsen er en fejl fra den sagsøgte institutions side, en fejl som faktisk har påført sagsøgeren et tab.
- 21 Den i artikel 73 omhandlede erstatning forfalder først til betaling på det tidspunkt, da graden af den vedvarende invaliditet er endeligt fastsat. I det foreliggende tilfælde har Kommissionen uopholdeligt udbetalt den til den fysiske skade svarende erstatning, så snart den deraf følgende invaliditetsgrad var fastsat ved dr. Vita's voldgiftsavgørelse. For så vidt angår den psykiske skade, skyldes forsinkelsen med hensyn til fastsættelsen af invaliditetsgraden ikke udelukkende Kommissionens forsømmelighed. Det må navnlig tages i betragtning, at dr. Bellini's afgørelse af 26. oktober 1976, hvorved invaliditetsgraden blev fastsat til 100 %, var baseret på en fortolkning af vedtægtens artikel 73, som Domstolen ikke har kunnet lægge til grund.
- 22 Først fra den 10. januar 1978, da dr. Bellini sendte Kommissionen en skrivelse, hvori forringelsen af sagsøgerens fysiske helbredstilstand blev ansat til 60 %, var invaliditetsgraden fastslået på en sådan måde, at der opstod en forpligtelse for Kommissionen. At tvisten mellem parterne ikke kunne bilægges på dette grundlag, beror i første række på sagsøgerens afvisning heraf. Følgelig skal Kommissionen ikke svare renter af det skyldige beløb.

Vedrørende sagens omkostninger

- 23 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, skal den part, der taber sagen, afholde sagens omkostninger; Kommissionen har i det væsentlige tabt sagen og tilpligtes derfor at afholde sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (anden afdeling)

1. **Kommissionen for De europæiske Fællesskaber tilpligtes som invaliditetserstatning at betale sagsøgeren, frk. B., et beløb, som svarer til en invaliditetsgrad på 60 %, og som skal beregnes efter reglerne i tjenestemandsvedtægtens artikel 73, foruden det til en invaliditetsgrad på 15 % svarende beløb, som allerede er udbetalt hende.**
2. **Kommissionen afholder sagens omkostninger.**

Mackenzie Stuart

Sørensen

Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 2. oktober 1979.

A. Van Houtte

Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart

Formand for anden afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL
FREMSAT DEN 12. JULI 1979 ¹

Høje Ret.

Den sag, som jeg i dag skal tage stilling til, angår følgerne af et i tjenesten

indtruffet ulykkestilfælde, som Domstolen allerede tidligere har beskæftiget sig med, nemlig i dommen af 12. juli 1973 (frk. B. mod Kommissionen, sag 74/72, Sml. 1973, s. 847). Jeg kan

¹ — Oversat fra tysk.